

ОСОБЛИВОСТІ ГРАФІЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТУ «ОФУДЕСАКІ»

Проаналізовано особливості графічного оформлення тексту «Офудесакі» (імена богів, живих істот, природні явища та філософські поняття).

Ключові слова: «нігорітен», «дакутен», «хандакутен»

Проанализированы особенности графического оформления текста «Офудесакі» (имена богов, живых существ, природные явления и философские понятия).

Ключевые слова: «нигоритен», «дакутен», «хандакутен»

The features of graphic design of text “Ofudesaki” were analyzed (names of Gods, living creatures, natural phenomena and philosophical concepts).

Key words: «nigoriten», «dakuten», «handakuten».

«Офудесакі» («おふでさき» або ще お筆先 – «На кінчику пензля»; поет: «Письмена священного пензля») – є головним канонічним текстом Тенрій-ської релігії. Текст «Офудесакі» складається з 17 глав, що містять 1711 віршів-танка (строфічна форма: 5-7-5-7-7 складів відповідно у кожному з рядків п'ятивірша /чи стовпчиків у випадку вертикального запису тексту/) і наглядно віддзеркалює цілу низку характерних особливостей японської літературної та розмовної мови другої половини ХІХ ст. в її кансайському варіанті.

Однак, на нашу думку, окрім суто мовних особливостей цього цікавого тексту релігійного змісту, дуже важливо торкнутися питання графічного оформлення тексту «Офудесакі», оскільки цей аспект також дозволяє зробити досить цікаві спостереження щодо окремих тенденцій в японській розмовній та літературній мовах на певному етапі їх розвитку, зокрема їх поступового зближення та взаємовпливу.

Графічне оформлення тексту «Офудесакі» має низку особливостей, які з одного боку, свідчать про рівень освіченості самого автора цього твору Накаями Мікі – звичайної японської селянки, яка закінчила місцеву початкову школу при буддійському храмі для дітей простолюддя (寺子屋 – «теракоя»), а з іншого – про рівень освіти тих, кому цей текст безпосередньо адресувався – селяни, наймані робітники, ремісники, дрібні торговці та ін., оскільки жодних змін до графічного оформлення первісного варіанту тексту «Офудесакі» при всіх його наступних численних перевиданнях не вносилося. Як не змінювалася й назва цього канонічного тексту, що за традицією пишеться лише *xiratanou* – «おふでさき» («Офудесакі»).

Досить красномовним фактором є показник ієрогліфічної насиченості тексту «Офудесакі». За нашими підрахунками, автор використовує дуже обмежену кількість ієрогліфів (18), які досить чітко групуються за своїми семантико-тематичними ознаками. Наведемо перелік лише найголовніших із них:

1. Імена богів і найменування живих істот:

Камі 神 (Бог-Отець) зустрічається в тексті «*Офудесакі*» 223 рази,

Цукі-Хі 月日 (Місяць-Сонце) – 370,

Хіто 人 (людина, люди) – 39,

Кодомо 子供 (дитина, діти) – 14.

Наприклад:

そのひきてみへたるならばそばなもの

神のゆう事なにもちがはん

Sonohikitemieterunarabasobanamono

Каміnoyuukotonanimochigawan

Але прийде день прозріння,

*І вони зрозуміють: слова **Бога-Отця** не були помилковими (Гл. I, № 41).*

このさきほうちをおさめるもよふだて

神のほふにハ心せきこむ

Konosakiwauchioosamerumoyoudate

Каміnohoniwakokorosekikomu

Зараз прийшов час навести порядок і всередині будинку.

*Серце **Бога-Отця** горить від нетерпіння! (Гл. I, № 58).*

こらほどの月日の心しんぱいを

せかいちうハなんとをもてる

Korahodono **Тсукіхі**no kokoroshinpaio

Sekaijuwanantoomoteru

А що думає весь світ

*Про глибоку тривогу Серця **Цукі-Хі**? (Гл. VI, № 117).*

2. Природні явища:

Хі 火 (вогнь),

Мідзу 水 (вода),

Кадзе 風 (вітер). Наприклад:

高山に火と水とがみへてある

たれがめへにもこれがみへんか

Takayamani **хіто mizu** to gamietearu

Taregame e nimokoregamienka

Вогонь і вода з'явилися на вершині гори,

Невже ви не бачите їх своїми очима? (Гл. II, № 40).

3. **Метафоричний топонім Такаяма** 高山 (висока гора, високі гори) згадується в тексті «*Офудесакі*» 35 разів. Наприклад:

高山ハせかい一れつをもうよふ
ままににすれともさきハみえんで

Takayamawasekaiichiretsuomouyou

Mamani suretomo saki wa mien de

Високі гори панують над всім світом,

Але вони неспроможні заглянути в майбутнє! (Гл. III, № 48).

4. Окремі філософсько-етичні поняття. Слово *дзен*善(добро) трапляється в тексті «*Офудесакі*» 8 разів. Наприклад:

月日よりみなそれぞれとみさだめて

善とあくとをみハけするぞや

Tsukihiyoriminasorezoretomisadamete

Zentoakutoomawakesuruzooya

Спостерігаючи за всіма і за кожним,

Цукі-Хі безпомилково розрізняє і **добро**, і зло! (Гл. VIII, № 52).

5. Назви днів та чисел місяця.

misoka三十日 (тридцять число місяця),

сьогоацу正月 (Новий рік, січень). Наприклад:

一寸はなし正月三十日とひをきりて

をくるも神の心からとて

Chotohanashishogatsu**misoka**tohiokirite

OkurumoKaminokokorokaratote

Послухайте! По бажанню Бога-Отця в установлений термін –

Тридцятього січня її проженуть звідси. (Гл. I, № 39).

十一に九がなくなりてしんわすれ

正月二十六日をまつ

Juichinikuganakunariteshinwasure

Shogatsun**ijurokunichi**omatsu

Дев'ять зникне в одинадцять. Всі страждання будуть забути.

Я чекаю **двадцять шостого числа** Першого місяця. (Гл. III, № 73).

6. Окремі слова:

kokoro心 (серце) – 262 рази,

кото事 (річ) – 762 рази,

ч'отто一寸 (трохи) – 32 рази. Наприклад:

いちれつにはやくたすけをいそぐから

せかいの心いさめかかりて

Ichiretsunihayakutasukeoisogukara

Sekaino**kokoro**isamekakarite

Прагнучи до загального Спасіння людства,
Відтепер Я розпочинаю одухотворення сердце людей усього світу. (Гл. I, № 8).

そのはづやといてきかした事ハない
なにもしらんがむりでないそや
Sonohazuyaitoitekikashita kotowanai
Nanimo shiran ga muri de nai zo ya
Але це й закономірно.

Адже неможливо пізнати те, чого Я ніколи не вчив вас. (Гл. I, № 2).

一寸はなし正月三十日とひをきりて
をくも神の心からとて

Chotohanashishogatumisokatohiokirite
OkurumoKaminokokorokaratote

Послухайте! По бажанню Бога-Отця у встановлений термін –
Тридцятого січня її проженуть звідси. (Гл. I, № 39).

А тепер – про особливості використання в тексті «*Офудесакі*» графом *хірагани*.
Через обмежений обсяг даної публікації детально зупинимось лише на одному аспекті цієї проблеми, а саме – непослідовності використання так званих знаків «помутніння» і «напівпомутніння»:

а) (°) – «нігорітен» (濁り点), який в самій Японії частіше називають «дакутен» (濁点), і яким позначається перехід деяких глухих приголосних у дзвінки, наприклад: か [ka] → が [ga], た [ta] → だ [da] та ін., а також відповідне чергування окремих японських приголосних: は [xa] → ば [ba], ひ [xi] → び [bi] тощо.

б) (°) – «ханнігорітен» (半濁り点), або ще «хандакутен» (半濁点) чи «мару» (丸), яким також позначається відповідне чергування приголосних, зокрема: は [xa] → ぱ [pa], ひ [xi] → ぴ [pi] тощо.

Особливо часто непослідовність використання знаків «дакутен» і «хандакутен» («помутніння» та «напівпомутніння») спостерігається в термінах на позначення назв релігійних обрядів, їх складових, різноманітних ритуальних рухів тощо, а також у назвах предметів і об'єктів релігійної культури наприклад:

Кагұра (かぐら → かぐら) – «церемоніальний танець у супроводі релігійної музики», *Те-Одори* (てをとり → てをどり) – «танок рук» (ритуальні рухи рук, що імітують очищення людської душі від гріховного пилу), *Канро-Дай* (かんろたい → かんろだい) – «символічний монумент у формі шестигранної чаші, установлений в Дзібі, який символізує початок створення світу та людства, їхній безкінечний розвиток та вдосконалення»; *Дзібба* (しば → じば) – досл.: «Священне місце» (релігійний термін на позначення місця /території, площі/, на якому встановлено *Канро-Дай*).

Досить часто непослідовність використання знаків «дакутен» та «хан-дакутен» спостерігається також у написанні звичайних і досить уживаних японських слів, зокрема таких, як наприклад: «медзурашій» (めづらしい → めづらしい) – «дивовижний», «рідкісний» та ін.

Наведемо конкретні приклади непослідовного використання відповідних графем хіраганізі знаками «дакутен» та «хандакутен» безпосередньо з тексту «Офудесакі»:

か – が

このさきハかくらづとめてをつけて
みんなそろふてつとめまつなり

Konosakiwa **Kagura**-zutomenoteotsukete
Minnasorote Tsutomematsunari

*Я розпочну навчання з ритуальних рухів рук священної Служби **КаГури**, очікуючи на той день, коли ви зберетеся всі разом і будете виконувати її. (Гл. I, № 10).*

し – じ

このところやまとのしバのかみがたと
ゆうていれも元ハしろまい

Konotokoro Yamatono **Jiba** nokamigatato
Yuteiredomomotowashiromai

*Ви називаєте це місце в Ямато **Дзіба** – Домівкою Бога, Але чи відома вам її сутність? (Гл. I, № 4).*

そ – ぞ

そのはづやといてきかした事ハない
なにもしらんがむりでないそや

Sonohazuyaitetikikashitakotowanai
Nanimo shiran ga muri de nai **zo**ya

Але це закономірно. Адже неможливо пізнати те, Чого Я ніколи не вчив вас. (Гл. I, № 2).

つ – づ

た – だ

めつらしいこのよはじめのかんろたい
これがにほんのをさまりとなる

Mezurashii konoyohajimeno **Kanrodai**
Koreganihon no osamari to naru

***Дивовижний Канро-Дай** – початок цього світу –
Наповнить Ніхон! (Гл. II, № 39).*

と – ど

りうけいがいさみでるよとをもうなら
かぐらつとめやてとりをせよ

Ryukeigaisamideruyotoomounara
Kagura-zutomeya **Teodori** oseyo

*І якщо ви дійсно хочете, щоб посіви піднялися,
Здійснійте Кагуру і Священний танець рук – **Те-Одори** (Гл. I, № 14).*

Показовим є також досить часте заміщення в тексті «*Офудесакі*» графем *хірагана* графемами *катакани*. Зокрема, це стосується написання одного з головних понять Тенрійської релігії – терміна «*Дзіба*» (地場 – «Священне місце», «Оселя Бога-Отця»), а також цілої низки інших слів:

このところやまとのしバのかみがたと
ゆうていれも元ハしろまい

Konotokoro Yamato no **Shiba** no kamigata to
Yuteiredomomotowashiromai

*Ви називаєте це місце в Ямато **Дзіба** – домівкою Бога,
Але чи відома вам її сутність? (Гл. I, № 4).*

こちらほどの月日の心しんぱいを
せかいぢうハなんとをもてる

Korahodono Tsukihinokokoro **shinbaio**
Sekaijuwanantoomoteru

А що думає весь світ

*Про глибоку **тривогусерця** Цукі-Хі? (Гл. VI, № 117).*

Таким чином навіть побіжний аналіз графічного оформлення тексту «*Офудесакі*» дає можливість зробити такі висновки:

1. Результатом майже півторатисячолітньої боротьби між представниками школи «*кангаку*» – прихильниками китаїзації Японії у галузі релігії, науки, літератури, освіти тощо і «*кокугаку*», представники якої відстоювали суто національні ідеї та підходи в усіх зазначених сферах суспільного життя, так і не стала перемога однієї з них. Сама по собі Тенрійська релігія, яка є синкретичною за своїм характером, стала своєрідним компромісом між запозиченим буддизмом і суто японським синтоїзмом (головні релігійно-етичні постулати релігії Тенрі, моральні догми, церемоніал тощо). Тоді як основний канонічний документ цієї релігії – текст «*Офудесакі*» своїм графічним оформленням засвідчив навіть певну перевагу у цій багатовіковій боротьбі національного письма («*кани*») над письмом іноземного походження («*канджі*»). До речі, ця боротьба у сфері письма продовжилась і в ХХст. Правда, пізніші прихильники повної відмови від ієрогліфіки пропонували вже перейти не до «*кани*», а до «*романджі*» – латинського алфавіту.

2. Наявність у тексті «*Офудесакі*» значної кількості розбіжностей у графічному оформленні ідентичних лексем і непослідовність використання на письмі знаків «*дакутен*» та «*хандакутен*» певною мірою спростовують тезу про те, що починаючи з доби Едо (1600-1868) в країні вже були вироблені й послідовно застосовувалися на письмі та в друці чіткі правила використання знаків «помутніння» та «напівпомутніння» відповідних приголосних звуків.

3. Зафіксована в тексті «*Офудесакі*» розмовна і навіть діалектна лексика, як і окремі граматичні форми, не характерні для японської літературної мови, підтверджують гіпотезу про те, що конвергентне зближення розмовного мовлення з літературною мовою мало двосторонній напрямок. Не лише мова художньої літератури через сис-

тему освіти активно впливала на нормативну базу національної мови, але й розмовна стихія мала суттєвий вплив на тогочасну японську мову, «розмиваючи» її визначені літературною традицією межі, тобто змінюючи лексичний склад, граматичні правила, стилістичні норми тощо.

1. Akiko Inoue, Matthew Eynon. A study of the Ofudesaki – Tenri, Nara, Japan, 1987. – 481 p. 2. Tenrikyou Church Headquarters Ofudesaki the tip of the Writing Brush – Tenri, Nara, Japan, 1998. – 486 p. 3. «Ofudэсаки». – Tenri, Nara, Япония, 2004. – 281 с.

Д. Мирна,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕКЛАМНОГО ТЕКСТУ У ЯПОНСЬКІЙ МОВІ

Створення рекламного тексту – справа дуже індивідуальна та творча. Однак у композиції реклами спостерігаються загальні закономірності. У даній роботі розглядаються синтаксичні, семантичні та граматичні особливості до яких найчастіше звертаються під час створення рекламного тексту, акцентуючи саме на процесах, які ми можемо спостерігати у японській мові. Приклади добирались саме з оригінальних японських рекламних текстів та телевізійної реклами

Ключові слова: рекламний текст, стилістичні форми, метафора, гіпербола

Создание рекламного текста – дело очень индивидуальное и творческое. Но в композиции рекламы наблюдаются общие закономерности. В данной работе рассматриваются синтаксические, семантические и грамматические особенности, какие чаще всего встречаются при сопоставлении рекламных текстов, делая ударение именно на процессы, что которые мы можем наблюдать в японском языке. Примеры подбирались с оригинальных японских рекламных текстов та телевизионной рекламы.

Ключевые слова: рекламный текст, стилистические формы, метафора, гипербола

The process of creating the advertising texts is rather individual and creative. Nevertheless still in the composition of the advertisement we can find some general principles. In this article we tried to analyze some stylistic, semantic and grammatical features which are most common in the frame of the creation of advertisement. We also focused on the processes that can be found in Japanese language. Examples were selected from the original Japanese advertisement's texts and commercials.

Key words: advertising text, stylistic forms, metaphor, hyperbole